

Коледж приватного вищого навчального закладу
«Кіровоградський інститут державного та муніципального управління
Класичного приватного університету»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Коледжу
ПВНЗ «КІДМУ КПУ»
В.В. Кошолуп

_____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи римського приватного права

галузь знань **08 «Право»**

спеціальність 081 **«Право»**

форма навчання **денна**

(Шифр за ОПП ВФП 6)

Кіровоград – 2016 рік

Робоча програма «Основи римського приватного права» для студентів спеціальності 081 «Право»

Розробник: викладач циклової комісії з правознавства Шаркова Г.Ю.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з правознавства
Протокол від _____ 201__ року № ____

Голова циклової комісії _____ (Ю.А. Кричун)
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____ 20__ року

Схвалено Науково-методичною комісією ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»
Протокол від _____ 20__ року № ____

_____ 20__ року Голова _____ Г. Ю. Шаркова

1. Опис навчальної дисципліни: «Основи римського приватного права»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2,5	Галузь знань 08 Право (шифр і назва)	Нормативна
Модулів – 2	Спеціальність 081 Право	Рік підготовки: 2016 – 2017 н. р.
Змістових модулів – 2		2 семестр
<i>Модуль 1.</i> Загальне поняття римського приватного права <i>Модуль 2.</i> Речове, зобов'язальне. Спадкове право		
Загальна кількість годин – 90 год		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Молодший спеціаліст	16
		Практичні
		16
		Самостійна робота
		58
	Вид контролю	
	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання курсу є ознайомлення студентів з правовою культурою Стародавнього Риму, з основними інститутами римського приватного права, впливом римського приватного права на розвиток сучасної світової цивілістики взагалі та цивільного права України зокрема.

Загальноосвітня (навчальна) – сприяти становленню сучасного висококваліфікованого фахівця-юриста.

Розвиваюча – формувати й розвивати правові знання студентів, навчити їх аналізувати нормативно-правові акти та інші документи, виробити навички самостійного аналізу державно-правових явищ, уміння застосовувати отримані знання при оцінюванні конкретної ситуації, сприяти оволодінню уміннями та навичками, які потрібні у професійній діяльності.

Виховна – формувати переконання та ціннісні орієнтації студентів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості, виховувати активну громадську позицію, сприяти усвідомленню ролі та значення юридичної діяльності в становленні Української держави; сприяти розвитку в майбутніх юристів правової свідомості і правової культури, професійних й особистих якостей.

Основними **завданнями**, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, є:

- отримання, засвоєння та систематизація знань з дисципліни «Основи римського приватного права»;
- набуття здатності аналізувати державно-правові явища;
- формування навичок юриста-фахівця;

Унаслідок вивчення курсу студенти повинні:

Знати:

- поняття та предмет римського приватного права;
- джерела римського приватного права
- поняття особи (суб'єкти) права;
- поняття сімейних відносин;
- поняття захисту прав;
- поняття позову;
- поняття речового права;
- поняття права власності;
- поняття права володіння;
- поняття права на чужі речі;
- поняття зобов'язального права;
- поняття договірної права;
- поняття позадоговірної права;
- поняття спадкового права.

Вміти:

- розуміти рецепцію норм римського права;
- тлумачити норми пам'яток римського права;
- поєднати норми римського права з правовими нормами сучасного приватного права України.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальне поняття римського приватного права

Тема 1. Поняття та предмет римського приватного права.

Джерела римського приватного права

Значення римського права в історії людства. Основні галузі римського права: публічне право і приватне право. Предмет вивчення «Основ римського цивільного права». Система римського права: цивільне право, право народів, преторське право.

Характерні риси класичного римського цивільного права. Основні інститути римського цивільного права: індивідуальної приватної власності та інститут договору. Історична роль римського цивільного права та значення його вивчення для сучасного юриста.

Поняття та види джерел римського цивільного права. Джерела пізнання римського цивільного права. Джерела правотворення.

Звичай та звичаєве право. Закони XII таблиць. Постанови народних зборів. Діяльність римських юристів та її форми. Закон про цитування. Постанови сенату(сенатусконсульти). Едикти магістратів. Поняття і кодифікація преторського едикту. Імператорські конституції, їх види.

Кодифікація Юстиніана(Corpus iuris civilis).

Тема 2. Особи (суб'єкти) права

Поняття особи (суб'єкта права). Поняття правоздатності та дієздатності. Правоздатність фізичних осіб. Зміст правоздатності. Виникнення правоздатності. Втрата та обмеження правоздатності (capitis deminutio). Поняття громадянської честі. Позбавлення громадянської честі.

Поділ населення Риму за правовим статусом. Правовий статус римських громадян. Правовий статус латинів та перегринів. Правове становище рабів та вільновідпущеників. Правовий статус колонів.

Поняття, ознаки і види юридичної особи. Виникнення та припинення юридичних осіб. Правоздатність і дієздатність юридичних осіб.

Тема 3. Сімейні відносини.

Магнатська та когнатська спорідненість.

Особливості римської сім'ї, її структура. Батьківська влада. Шлюб із владою чоловіка і без влади чоловіка. Конкубінат. Форми укладення шлюбу. Заручини.

Майнові відносини подружжя. Посаг.

Відносини батьків та дітей. Майнові права дітей. Пекулій. Емансипація.

Опіка та піклування. Усиновлення та узаконення.

Тема 4. Захист прав. Вчення про позов

Виникнення державного суду. Форми захисту суб'єктивних прав. Поняття та особливості римського цивільного процесу. Види римського цивільного процесу. Легісакційний процес. Формулярний процес. Преторська формула, її складові. Зміст екстраординарного процесу.

Поняття цивільного позову (actio). Види позовів: позови суворого права, позови доброї совісті; позови за аналогією, позови з фікцією; речові та особисті позови. Захист та заперечення проти позову.

Особливі засоби преторського захисту: інтердикти, стипуляція, реституція, введення у володіння.

Поняття позовної давності. Відмінність позовної давності від законних строків. Початок перебігу позовної давності. Перерва перебігу позовної давності та її підстави. Припинення перебігу позовної давності.

Змістовий модуль 2. Речове, зобов'язальне, спадкове право

Тема 5. Речове право. Право власності

Поняття речового права. Поняття та види речей. Класифікація речей: рухомі і нерухомі, прості і складні, подільні і неподільні, споживні і неспоживчі речі; речі, наділені родовими ознаками і речі індивідуально-визначені; головна і побічні речі; речі в обороті і вилучені з обороту.

Виникнення та розвиток інституту права власності у римському праві. Поняття та зміст права власності. Право володіння. Право користування. Право розпорядження. Види права власності у Стародавньому Римі. Преторська (або боні тарна) власність. Власність перегрівів. Провінційна власність. Спільна власність.

Способи набуття та припинення права власності. Захист права власності. Віндикаційний, негаторний та публіціанський позов.

Тема 6. Право на чужі речі. Володіння.

Права на чужі речі як обмеження права власності. Речовий та абсолютний характер права на чужі речі.

Сервітути особисті та земельні. Підстави встановлення сервітутів. Захист сервітутів. Особисті сервітути.

Суперфіцій та емфітевзис.

Поняття застави. Розвиток заставних відносин від фідуціарної угоди до ручного закладу та іпотеки.

Особливості різних форм застави. Права та обов'язки заставодержателя.

Поняття володіння (possessio). Елементи володіння. Види володіння. Законне володіння. Незаконне володіння: добросовісне і недобросовісне. Відмінність володіння від держання.

Виникнення володіння. Припинення володіння. Захист володіння. Види преторських інтердиктів.

Тема 7. Зобов'язальне право. Договірне право.

Загальне вчення про зобов'язання. Поняття зобов'язання та його роль у цивільному обороті. Підстави виникнення зобов'язань та їх класифікація. Сторони у зобов'язання. Заміна сторін у зобов'язання. Новація. Цесія. Виконання зобов'язань. Забезпечення зобов'язань. Припинення зобов'язання, крім виконання. Поняття договору (contractus). Договори односторонні,

двосторонні та синалагматичні. Умови дійсності договорів. Зміст договору. Тлумачення договору. Укладення договору. Представництво.

Окремі види договірних зобов'язань. Вербальні договори: стипуляція. Літеральні договори: прибутково-видаткові книги, синграфи, хірографи.

Реальні договори: договір позики (mutuum), договір позички (commodatum), договір схову (depositum), договір застави (pignus).

Консенсуальні договори: купівля-продаж, договір найму (речей, послуг, роботи), договір доручення, договір товариства. Безіменні контракти. Пакти, їх види.

Тема 8. Позадоговірні зобов'язання. Спадкове право

Поняття зобов'язань ніби з договорів. Зобов'язання, що виникають із безпідставного збагачення. Кондикція, її види. Позов про стягнення оплаченого неіснуючого боргу. Позов про повернення наданого, мета якого не здійснилася. Позов про повернення викраденого. Позов про повернення одержаного несправедливо або на неправильній підставі.

Ведення чужих справ без доручення. Необхідні умови та правові наслідки.

Деліктні зобов'язання. Поняття й підстави виникнення приватних деліктів (delictum). Окремі види деліктів: особиста образа, крадіжка, неправомірне знищення або пошкодження чужих речей, пограбування.

Поняття зобов'язання, що виникає ніби з делікту. Його зміст та правові ознаки.

Види зобов'язань ніби деліктів. Відповідальність судді за недбале або неправильне виконання своїх обов'язків. Відповідальність господарів жилих будинків за викинуте або вилите. Відповідальність господарів готелів, заїжджих дворів і кораблів.

Основні поняття спадкового права. Історія виникнення та розвитку спадкового права. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Необхідне спадкування (обов'язкова частка). Прийняття спадщини. Сингулярне наступництво. Легати та фідейкоміси.

**4. Структура навчальної дисципліни
«Основи римського приватного права»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	лекції	практичні	Індивідуальна та самостійна робота
Змістовий модуль 1. Загальне поняття римського приватного права				
Тема 1. Поняття та предмет римського приватного права. Джерела римського приватного права	11	2	2	7
Тема 2. Особи (суб'єкти) права	11	2	2	7
Тема 3 Сімейні відносини.	11	2	2	7
Тема 4. Захист прав. Вчення про позов. МКР	11	2	2	7
Разом за змістовим модулем 1	44	8	8	28
Змістовий модуль 2. Речове, зобов'язальне, спадкове право				
Тема 5. Речове право. Право власності	11	2	2	7
Тема 6. Право на чужі речі. Володіння	11	2	2	7
Тема 7. Зобов'язальне право. Договірне право	12	2	2	8
Тема 8. Позадоговірні зобов'язання. Спадкове право. МКР	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем 2	46	8	8	30
Усього годин	90	16	16	58

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття та предмет римського приватного права. Джерела римського приватного права	2
2	Особи (суб'єкти) права	2
3	Сімейні відносини.	2
4	Захист прав.Вчення про позов	2
5	Речове право. Право власності	2
6	Право на чужі речі. Володіння	2
7	Зобов'язальне право. Договірне право.	2
8	Позадоговірні зобов'язанн. Спадкове право	2

6. Самостійна та індивідуальні робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття та предмет римського приватного права. Джерела римського приватного права	7
2	Особи (суб'єкти) права	7
3	Сімейні відносини.	7
4	Захист прав.Вчення про позов	7
5	Речове право. Право власності	7
6	Право на чужі речі. Володіння	7
7	Зобов'язальне право. Договірне право.	8
8	Позадоговірні зобов'язання. Спадкове право	8

7. Індивідуальні завдання

Види індивідуальних науково (навчально)- дослідницьких завдань:

- підготовка статті до друку;
- виступ на наукових конференціях (друковані тези);
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;
- конспект з теми (модуля) за заданим або власно розробленим студентом планом;
- реферат з теми (модуля) або вузької проблематики;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань (з теми, модуля, курсу).
- виготовлення схем.
- написання есе, творчих завдань тощо.

8. Методи навчання

Лекція (проблемна, лекція-конференція тощо); практичні заняття (ділові та рольові ігри, моделювання ситуацій тощо); консультації (групові, індивідуальні, дистанційні).

9. Методи контролю

Поточний контроль – оцінювання за результатами практичних занять.

Модуль контроль модульна контрольна робота

Контроль самостійної роботи – захист індивідуальних науково-дослідницьких завдань

Підсумковий контроль – залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Практичні заняття										Самостійна робота	Залік	Сума
60 балів												
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	мкр	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	мкр	30	10	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6			

Самостійна (індивідуальна) робота.

1. Підготовка статті до друку – 30 балів
2. Виступ на наукових конференціях (друковані тези) – 15 балів
3. Участь у студентських олімпіадах – 15 балів
4. Реферат з теми або вузької проблематики – 5 балів
5. Складання тестових завдань з теми – 5 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД) «Основи римського приватного права» – пакет навчально-методичних матеріалів: тези лекцій, плани практичних занять і методичні вказівки до них, питання для самоконтролю, до заліку, завдання для самостійної та індивідуальної науково-дослідницької роботи.

12. Рекомендована література

Базова

1. Орач Є.М., Тищик Б.Й. Основи римського приватного права: Курс лекцій. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 272 с.
2. Підпригора О. А. Римське приватне право: Підручник для студентів юрид. спец, вищих навч. закладів: Вид. 3є, перероб. та доп. - К: Видавничий Дім «ІнЮре», 2001. - 440 с.
3. Римське право (Інституції). – Х.: «Одіссей», 2003. –288с.
4. Харитонов Є.О. Основи римського приватного права: Конспект лекцій. – 4-е вид., перероб.і допов. – Х.: ТОВ «Одіссей». – 312 с.

Допоміжна

1. Бартошек. М./Римское право: (Понятия, термины, определения): Пер. с чешск. – М.: Юрид. лит., 1989 – 448 с.
2. Вовк В.М. Смерть та мертве тіло як елементи Римського права /В.М.Вовк // Часопис Київського університету права. – 2009. - №4
3. Вовк В.М. Приватно-правова технологія стародавніх римлян як конструювання правової реальності / В.М.Вовк // Адвокат. – 2009. - №2 (101). – С.22-25
4. Вовк В.М. Юридична рівність у римському приватному праві /В.М.Вовк // Адвокат. – 2009. - №6(105)
5. Вовк В.М. «Жіноче питання» у Римському праві /В.М.Вовк // Науковий вісник. – 2008. - №3
6. Вовк В.М. Гуманізм та права людини у Римському праві / В.М.Вовк // Митна справа. – 2011. - №1(73). – С.211-216
7. Гайдулін О. О. Римське приватне право: Автодидактичний комплекс / О. О. Гайдулін. – К. : ППП, 2003. –116 с.
8. Гарсиа Гарридо М.Х. Римское частное право: Казусы, иски, институты / перевод с испан.; Отв. ред. Л.Л.Кофанов. – М.: Статут, 2005. – 812 с.
9. Глиняна К.М. Вплив римського права на становлення та розвиток сучасного права Європи //Актуальні проблеми держави і права: Збірник наукових праць. - Одеса: Юридична література, 2004. - Вип. 23. С. 190-195
10. Гончаренко В.О. Система договорів римського права та деякі питання її рецепції в сучасному цивільному законодавстві України / В.О.Гончаренко // Університетські наукові записки. – 2005. - №3(15). – С.121-125
11. Гринько С.Д. Ноксальна відповідальність за законодавством Франції, Німеччини та України: порівняльно-правовий аспект / С.Д.Гринько // Форум права. – 2009. - №1. – С. 117-121
12. Дигести Юстиніана / Пер. с лат. Отв. ред. Л. О. Кофанов. – М.: Статут, 2008. – Т. 1. – 584 с.
13. Дихта Н.М. Категорія фідучія в Стародавньому Римі: поняття та зміст fides та fiducia / Н.М.Дихта // Актуальні проблеми політики. Збірник наукових праць / Керівник авт. кол. С. В. Ківалов; відп. за вип. Л. І. Кормич. – Одеса: «Фенікс», 2009. – Вип. 37. – 476 с. - С. 164-171
14. Задорожний Ю. Роль римського права у процесі становлення та розвитку університетів у країнах Західної Європи / Ю.Задорожний // Право

України. – 2009. - №3. – С.153-160

15. Задорожний Ю. Перспективи використання римського права у цивільному законодавстві України / Ю.Задорожний / Право України. – 2008. - №10. – С.149-153

16. Задорожний Ю.А. «Руська правда» і Римське право: порівняльний аспект / Ю.А.Задорожний // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2009. № 1 (87). - С.49-53

17. Качур В.О. Співвідношення понять «Persona», «Status» і «Caput» у Римському праві / В.О.Качур // Часопис Київського університету права. – 2010. - №2. – С.21-25

18. Кармаліта М.В. Теоретичні аспекти правової доктрини в історії Римського права / М.В.Кармаліта // Держава і право. Випуск 47. – С.101—107

19. Нагнибіда В.І. Деякі проблеми становлення та еволюції системи прав на чужі речі / В.І.Нагнибіда ЄС // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – С.85-92

20. Продаєвич І.С. Припинення зобов'язання неможливістю виконання у римському приватному праві / І.С.Продаєвич // Актуальні проблеми політики. Збірник наукових праць / Керівник авт. кол. С. В. Ківалов; відп. за вип. Л. І. Кормич. – Одеса: «Фенікс», 2009. – Вип. 37. – 476 с. – С. 155-164

21. Рабінович С.П. Natura Hominius як джерело права (за творами римських юристів) / С.П. Рабінович // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2008. - №3

22. Рибачок В.А. Становлення інституту іпотеки та механізму оформлення іпотечних договорів за часів римського права / В.А.Рибачок // Часопис Київського університету права. – 2009 - № 3. – С.150-156

23. Рогожа К.М. Фідуція в цивільних правовідносинах Римського права і дореволюційної Росії / К.М. Рогожа // Університетські наукові записки. – 2005. - №4(16). – С.148-151

24. Русу С.Д. Історико-правові передумови рецепції римського приватного права / С.Д.Русу // Університетські наукові записки. – 2005. - №3(15). – С.12-16

25. Русу С.Д. Рецепція деліктних зобов'язань Римського права в новому Цивільному кодексі України / С.Д.Русу // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – С. 66-73

26. Святоцька В. Адвокатська професія в античних країнах / В.Святоцька // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2009. – Вип. 49. – С.54-59

27. Федущак-Паславська Г. Становлення і розвиток правових конструкцій у Давньому Римі / Федущак-Паславська // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2011. – Вип. 52. – С.120-126

28. Харитонова О.І. Рецепція ідеї дихотомії права //Актуальні проблеми держави і права: Збірник наукових праць. - Одеса: Юридична література, 2002. - Вип. 13. С. 67-71

29. Шала Л.В. Рецепція римського права в Україні: доктринальний рівень / Л.В.Шала // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2010. - №1. – С. 25-30

30. Шала Л.В. Виникнення і розвиток інституту приватної власності у

Стародавньому Римі /Л.В.Шала // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ – 2013 - № 3. – С.1-8

31. Шаркова І.М. Природне право як основа морально-правових приписів у Стародавньому Римі [Електронний ресурс]. - Режим доступа: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/pre/2008/Sharkova.pdf 01.09.2010 р.
Загол з екрану

15. Інформаційні ресурси

<http://www.nbuu.gov.ua>

Орієнтований перелік питань

1. Поняття римського приватного права, розмежування його з публічним правом. Зміст понять «приватне право» (*jus privatum*) та цивільне право (*jus civile*).
2. Три системи римського приватного права: цивільне право, право народів, преторське право.
3. Значення римського права для виникнення і розвитку правових систем країн Європи.
4. Рецепція римського права. Значення римського права в сучасній юриспуденції.
5. Заснування Рим. Історичні періоди існування Римської держави.
6. Періодизація римського права: архаїчний період, передкласичний період (республіка), класичний період (принципат), посткласичний період, Юстиніанівський період. Рабовласницьке суспільство як джерело змісту правових норм.
7. Джерела римського права.
8. Занепад юриспуденції у період домінації. Мета кодифікації Юстиніана.
9. Зміст зводу римського цивільного права: Дигести (Пандекти), Інституції, Кодекс Юстиніана, Новели.
10. Поняття особи у римському праві.
11. Момент виникнення правоздатності.
12. Ступені применшення правоздатності. Обсяг дієздатності залежно від віку.
13. Правове становище римських громадян, латинів, переґринів, вільновідпущених і колонів. Рабський пекулій.
14. «Юридичні» особи.
15. Особливості римської сім'ї, її структура.
16. Батьківська влада. Агнатська та когнатська спорідненість. Шлюб із владою чоловіка і без влади чоловіка. Конкубінат.
17. Майнові права дітей. Пекулій. Еманципація.
18. Опіка та піклування. Усиновлення та узаконення.
19. Поняття здійснення права як задоволення позитивних інтересів, що захищаються правом, і протидії порушенню цих прав. Межі здійснення права.
20. Легісакційний процес.
21. Формулярний процес.
22. Екстраординарний процес
23. Система позовів у римському праві. Позовна давність.
24. Поняття і види речей. Поняття володіння. Види володіння. Відмінність володіння. Захист володіння.
25. Поняття та зміст права власності. Види власності.
26. Способи набуття права власності.
27. Захист права власності
28. Права на чужі речі як обмеження права власності
29. Речові сервітути.
30. Особисті сервітути.

31. Суперфіцій та емфітевзис.
32. Поняття застави. Розвиток заставних відносин від фидуціарної угоди до ручного закладу та іпотеки.
33. Особливості різних форм застави.
34. Права та обов'язки заставодержателя.
35. Поняття зобов'язання.
36. Підстави виникнення зобов'язань.
37. Зобов'язання цивільні та натуральні.
38. Контракти як найважливіші підстави виникнення зобов'язань.
39. Умови дійсності договорів. Зміст договору. Суттєві, звичайні та випадкові умови договору.
40. Місце і час виконання зобов'язань, їх правове значення.
41. Цивільно-правова відповідальність за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань. Обставини, що звільняли від відповідальності.
42. Способи забезпечення виконання зобов'язань: застава, завдаток, неустойка, поручительство.
43. Припинення зобов'язань. Підстави припинення зобов'язань.
44. Поняття контрактів і пактів.
45. Вербальні контракти, їх види.
46. Літеральні контракти.
47. Реальні контракти (позичка, позика, поклажа).
48. Консенсуальні контракти (купівля – продаж, найм, товариство, доручення).
49. Умови виникнення права вимоги у консенсуальних контрактах.
50. Безіменні контракти.
51. Пакти і їх види.
52. Поняття квазіконтрактів, зобов'язання, що виникають із квазіконтрактів, відповідні позови.
53. Поняття делікту. Правопорушення публічні та приватні.
54. Розвиток позадоговірної відповідальності в римському праві.
55. Зміна призначення штрафу.
56. Універсальне та сингулярне правонаступництво.
57. Спадкування за заповітом
58. Спадкування за законом.
59. Правова природа заповіту. Коло спадкоємців за законом.
60. Заповідальний відказ (легат).